

Colecția BIBLIOTECA POLIROM este coordonată de Bogdan-Alexandru Stănescu.

Sofi Oksanen, *Kun kyyhkysel katosivat*

Copyright © Sofi Oksanen 2012

Published by agreement with Salomonsson Agency

All rights reserved.

© 2013 by Editura POLIROM, pentru traducerea în limba română

Această carte este protejată prin copyright. Reproducerea integrală sau parțială, multiplicarea prin orice mijloace și sub orice formă, cum ar fi xeroxarea, scanarea, transpunerea în format electronic sau audio, punerea la dispoziția publică, inclusiv prin internet sau prin rețele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informațiilor, cu scop comercial sau gratuit, precum și alte fapte similare săvârșite fără permisiunea scrisă a deținătorului copyrightului reprezintă o încălcare a legislației cu privire la protecția proprietății intelectuale și se pedepsesc penal și/sau civil în conformitate cu legile în vigoare.

Foto copertă: © Mykola Khoroshkov/Depositphotos.com

www.polirom.ro

Editura POLIROM

Iași, B-dul Carol I nr. 4; P.O. BOX 266, 700506

București, Splaiul Unirii nr. 6, bl. B3A, sc. 1, et. 1,

sector 4, 040031, O.P. 53, C.P. 15-728

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României:

OKSANEN, SOFI

Ziua când au dispărut porumbeii / Sofi Oksanen; trad. din lb. finlandeză de Sigrid Crăsnean. – Iași: Polirom, 2013

ISBN print: 978-973-46-3544-3

ISBN ePub: 978-973-46-3752-2

ISBN PDF: 978-973-46-3753-9

I. Crăsnean, Sigrid (trad.)

B21.511.111-31 = 135.1

Printed in ROMANIA

Sofi Oksanen

Ziua când au
dispărut porumbeii

Traducere din limba finlandeză
și note de Sigrid Crășnean

POLIROM
2013

Reval

Comisariatul Estoniei, Comisariatul
Teritoriului de Est (Ostland)

— Îmi aduc aminte când s-a deschis Rantasalonki. Au fost nopți lungi, albe. Ți poți imagina că se vindeau cocteiluri până la trei dimineața?

Juudit sosise. Cuvântul cocteiluri mi-a amintit că Juudit era altfel decât Rosalie, era dintr-o altă lume. Anii de domnișoară și-i petrecuse sorbind cocteiluri, pierzând timpul prin localuri, dansând pe muzică swing.

Am stat în liniște o vreme, ascultând muzica ce venea dinspre Rantasalonki, iar eu mi-am ascuns ușurarea. Eram sigur că Juudit va pleca iarăși în toiul întâlnirii și speram să nu primesc vești dezamăgitoare, cum se întâmpla adesea. Prea des.

— Ți-e dor de viața la țară? mă întrebă Juudit.

Nu i-am răspuns, nu știam ce urmărea. Trotuarele de la oraș nu mi se potriveau mai bine decât calului meu, iar ea o știa. Am încercat totuși să mă port frumos, mi-am înăbușit mânia mocnindă față de toate serile și nopțile în care o pândisem în van. Când în cele din urmă am văzut-o apărând neînsoțită, am simțit cum se luptă în mine ușurarea și furia. Ochii săi de vulpe argintie erau la fel de insensibili precum ea, Rosalie fusese uitată, însă și atunci am reușit să mă controlez, n-am s-o sperii prea tare, doar cât trebuia. Nu mai aveam nici o persoană de legătură în poziția lui Juudit și, în ciuda întregii situații, mă încredeam mai mult în ea decât în celelalte puicuțe ale nemților.

— Unde stai acum? m-a întrebat Juudit.

— E mai bine să nu știi.

— Presupun. Multe vile din Merivälja sunt încă goale. Așa am auzit.

Priveam oamenii care se plimbau pe plajă, câinii care alergau după mingi, femeile în costume de baie – atât de tare le străluceau coapsele, încât te dureau ochii – cuplurile care-și ștergeau reciproc firimiturile din colțul gurii. Fericirea lor se revărsa în valuri, pieptul meu sângera. Nu mai puteam să continui cu chestiunile triviale.

— Ai aflat ceva?

Juudit să tresări când mă auzi, deși întrebam asta de fiecare dată când ne întâlneam. Își închise gura. Mi-am încleștat pumnii.

— De ce-ai mai venit dacă nu ai nimic de povestit?

— Puteam și să nu vin, răspunse Juudit, mutându-se mai departe de mine pe bancă.

Am înțeles imediat că mă exprimasem greșit. Speranța care mă cuprindea de fiecare dată când o vedeam pe Juudit dispăru iarăși și în locul ei mă năpădiră aceleași gânduri care mă bântuiau noapte de noapte, al căror vuiet îmi răsuna în urechi și după ce mă trezeam. Juudit îmi zări pumnii, apoi se mută la marginea băncii și își aținti privirea spre mare, ca și când ar fi văzut ceva interesant. M-au trecut fiorii. Juudit era ca toți ceilalți. Nu ar crede nici un cuvânt rău despre nemți, nu acum când trăsăturile ascuțite din vremea sărăciei i se estompau în obraji. Chiar de i-aș fi destăinuit informațiile mele, m-ar fi făcut mincinos. După victoria de la Sevastopol, nimeni nu pusese la îndoială succesul Germaniei, nici faptul că germanii erau singurii care ne puteau salva de o nouă teroare bolșevică, însă trupele noastre credeau în Churchill și în Carta Atlanticului, în restaurarea independenței după război și în faptul că nu s-ar fi făcut schimbări teritoriale împotriva dorințelor poporului. Curierii noștri duceau tot timpul materiale în Finlanda și Suedia, însoțite de propriile

mele rapoarte, primeam decupaje din ziare și analize de știri din toată lumea. Germanii nu dădeau nici un semn că ne-ar fi îndeplinit dorințele, în afară de discursurile de sărbători. Asta voiau mulți să creadă, inclusiv Juudit, care gustase din miere.

— Eu mă ocup doar de treburile casei acolo. Printre servitori nu se vorbește de lucrurile importante, nu pricepi? Pe lângă asta, el investighează sabotajul, nu crimele publice, iar aici se cercetează doar infracțiunile petrecute în Tallinn, așa că sigur n-are acces la informații privind întreaga țară, de ce nu pricepi, eu nu sunt de nici un folos, spuse Juudit.

Auzisem aceleași explicații de nenumărate ori, aceleași nenorocite de explicații, la fel de inutile mereu, deși insistasem că orice informație ne putea conduce către ucigașul lui Rosalie, chiar și cea mai neînsemnată infracțiune. Iarăși și iarăși, nega totul, nega zvonurile, nega orice probleme iscate de nemți, le nega obiceiurile rele. Nu credeam în regulile stricte și disciplina nemților, răspunsurile repetitive mă făceau să strâng din buze și să sper doar că nu-l mințea la fel de prost și pe neamțul ei. I-am înțeles imediat alegerea, căci mariajul ei nu fusese normal, însă nu pricepeam de ce trebuia să-mi amintească de Rosalie.

Juudit începu să se pregătească de plecare, își aranja bureții de pe umeri și își tot foia bluza. Avea informații, brusc eram sigur. Certitudinea asta mă ajută să-mi controlez emoțiile. I-am spus ce-i spuseseam și mai înainte, pe un ton la fel de calm:

— Aici ai un număr de telefon. Sună și spune că e vreme bună când neamțul tău pleacă în călătorie. Vreau să vin să mă uit prin biroul lui. Orice ne-ar putea fi de ajutor.

Juudit nu a luat hârtia. I-am băgat-o în poșetă. Juudit lăsa o grămăjoară învelită într-o batistă lângă mine, apoi se uită către mare.

— Roland, trebuie să pleci imediat din țară.

Juudit vorbea repede, cu privirea ațintită asupra mării. Jandarmeria militară știa că prin porturi se aflau dezertori și

fugari, în curând urmau să facă niște inspecții în forță și îl căutau pe cel care planificase atentatul. Hellmuth Hertz promise informații conform cărora bărbatul se ascundea printre docheri.

— Ținta fusese Alfred Rosenberg, atunci când trenul său ar fi ajuns în gară. Te rog, nu se poate să fi fost tu, spuse Juudit și strânse din buze.

M-am uitat la Juudit. Vorbea serios.

— Trebuie să pleci, Rosalie așa ar vrea să faci. Ți las bani.

Juudit se ridică, lăsând grămăjoara pe bancă, apoi dispăru. De-asta venise, de-asta își făcuse apariția? Eram dezamăgit, și totuși alarmat dintr-odată. Nu auzisem despre atentatul eșuat, însă dacă Juudit întrebase serios dacă avusesem vreun amestec însemna că și altcineva putea gândi la fel, iar nemții întăriseră sigur paza după aceea. Nu mă voi mai duce dimineața în port.

Deși ți se cereau adesea actele la control în tramvai, m-am suit ca să câștig timp, deja trebuia să mă grăbesc cu pregătirile de drum. Până acum, noul meu carnet de identitate își făcuse treaba, în ciuda anului de naștere greșit. Îl țineam în buzunarul de la piept, unde înainte păstrasem fotografia lui Rosalie, și în zgomotul tramvaiului aglomerat, mi-am dat seama că nu o mai puteam vedea. Deși rupsesem fotografia de mult, abia acum am simțit cu adevărat că dispăruse, că nu o voi mai vedea niciodată, nici măcar în imaginație. Chipul lui Rosalie fusese înlocuit de actele false, în urechi îmi răsunau încă tocurile lui Juudit. Pașii ei scoteau un sunet ciudat, anapoda: pantofi din piele adevărată, cu tocuri de metal. Așa dispăruse pe drumul ei, fusta îi flutura pe șolduri, iar eu fusesem cât pe ce să arunc cu banii după ea. O clipă am regretat că ratasem ocazia de a o răni. Nu-i spusese ce aflase Richard în cadrul Departamentului B4: Johan fusese dus la subsolul fabricii Kawe și, deși fusese închis doar temporar, urmele s-au oprit acolo. Despre soția lui nu erau informații. Nu-i povestisem lui Juudit pentru că nu mă pricepeam să consolez

femeile și Juudit era foarte schimbătoare. Dacă nu voia să coopereze când mă întorceam în Tallinn, aveam să-i povestesc cum arătase subsolul când Richard pășise prima oară înăuntru, că acolo își sfârșise drumul Johan. Informația asta nu ar face-o pe Juudit să se revolte împotriva nemților, dimpotrivă, dar poate i-ar mai scoate bulele de șampanie din cap și i-ar aduce aminte că nemții nu înapoiaseră familiei pământul lui Johan, poate i-ar aduce aminte de importanța acțiunilor noastre. Aveam nevoie de aceste arme, chiar dacă josnice, pentru că nu ne-ar fi fost ușor să facem rost de o altă sursă de informații la fel de bună. Juudit se înmuia în compania acelor bărbați, era un motiv de îngrijorare. Îi urmărisem. Îi văzusem. Știam că Juudit își dorea să rămână cu neamțul, avea o privire de femeie îndrăgostită, pășea pe petale de trandafiri. Asta era arma mea, trebuia să învăț să mă folosesc de ea.

Juudit încă își ținea capul plecat când ajunse la scări. Întrebările dureroase ale lui Roland o jefuiau de fiecare dată de onoare. Dar Roland nu înțelegea că nu toți ajungeau să fie iubiți prin mijloace onorabile, iar Juudit se întâmplase să-și câștige iubirea fără cinste. Când păși pe covorul moale din holul lui Hellmuth, Juudit își recăpătase deja postura sfidătoare și-i întinse servitoarei pălăria de vară ca și când crescuse în acea casă, ca și când fusese mereu întâmpinată de servitori când se întorcea acasă, iar apoi se îndreptă spre bucătărie să-și facă o limonadă. Își îndreptă spatele, își aprinse o țigară și arse numărul pe care i-l dăduse Roland. Lumea se schimbase acum, Juudit avea un alt viitor, o viață mai bună ca oricând și nu voia să-l lase pe Roland să i-o distrugă. Nu, Roland n-o s-o tragă după el, n-o să smulgă tot ce reușise să câștige: așteptase atât de mult să aibă pe cineva drag, cineva care s-o dorească de-a-ntregul pe ea și numai pe ea, așteptase toată viața pe cineva ca Hellmuth, așteptase să fie bolnavă de iubire zi și noapte, să simtă miere și lapte sub limbă, nu

putregai și rugină. Pe Hellmuth nici măcar nu-l deranja mariajul lui Juudit – subiectul păruse mult timp problematic, însă în cele din urmă, Juudit îi povestise totul exact cum se întâmplase, că nici măcar nu putea fi numită o uniune. Iar Hellmuth nu plecase, ci îi mângâiase urechea și o alintase cu „fata cea mai dulce din lume“, cum îi rămăsese niște zahăr pe limbă de la tratamentele de frumusețe de seara trecută.

Cel mai important, Hellmuth nu o bătea la cap cu tot felul de cerințe sau să-i povestească ce ziceau estonii despre nemți. Dimpotrivă, purtau conversații. Conversațiile lor nu erau interogatorii, iar Hellmuth îi aprecia părerea, chiar și în chestiuni pe care Gerda le găsea politice. Dimineața, Juudit se gândise împreună cu Hellmuth de ce expozițiile fotografice organizate de departamentul de propagandă nu atrăseseră publicul așa cum se sperase. Sălile goale fuseseră jenante. Juudit bănuise că Reichului nu-i convenea să organizeze expoziții care nu interesau publicul. Ar fi dat impresia că poporul nu sprijină Reichul!

— Bine gândit, răsese Hellmuth. Deși chestiunile astea țin de Wehrmacht. Wehrmachtul amestecă întotdeauna treburile, dar poate că subiectul ăsta o cam plictisește pe iubita mea?

Juudit clătinase hotărâtă din cap. Se îndrăgostea tot mai tare de Hellmuth cu cât îi asculta mai mult opiniile și îi încredința mai multe responsabilități. Și asta a și făcut: Juudit devenise secretara lui. Pe lângă traduceri, interpretariat și stenografie, se ocupa și de prezentarea tradițiilor și credințelor estone cercetătorilor berlinezi veniți în vizită, precum și de organizarea ședințelor de spiritism pentru ofițerii care doreau așa ceva. Din cauza programului încărcat, Hellmuth și-a lăsat musafirii pe mâna lui Juudit, iar Juudit s-a descurcat fără probleme, doar i-a trimis o telegramă doamnei Vaik, care a aranjat ședințele la Lydia Bartels. Hellmuth primise numeroase laude, o considera pe Juudit eficientă ca o nemțoaică și-i dăruise un trandafir din agate să și-l pună la